

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Баранова В.Г.

“ \_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

**ВИПУСКНА РОБОТА**

**на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності **Фінанси та Кредит**

за темою:

**Майнове оподаткування в Україні**

Виконавець

Студентка Фінансово-економічного факультету

Кунділовська Наталія Володимирівна \_\_\_\_\_

Науковий керівник

к.е.н., ст. викладач

Мартинюк Ірина Василівна \_\_\_\_\_

Одеса 2016

## ЗМІСТ

ВСТУП .....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ.....	6
1.1. Теоретичне підґрунтя становлення та розвитку майнового оподаткування .....	6
1.2. Економічна сутність оподаткування майна в Україні .....	13
1.3. Нормативно-правове забезпечення функціонування майнового оподаткування в Україні .....	20
РОЗДІЛ 2 ОЦІНЮВАННЯ ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ МАЙНА В УКРАЇНІ.....	28
2.1. Роль майнових податків у виконанні доходів Місцевих бюджетів України.....	28
2.2. Оцінювання фіскальної ефективності земельного податку .....	38
2.3. Аналіз виконання бюджету м. Одеси по надходженням майнових податків.....	50
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	61
3.1. Адаптація зарубіжного досвіду у сфері майнового оподаткування.....	61
3.2. Шляхи підвищення ефективності майнового оподаткування .....	73
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
ДОДАТКИ.....	89

## ВСТУП

*Актуальність теми.* Виникнення держави, її подальший розвиток та зміна форми супроводжується реформуванням податкової системи, що має бути адаптована до вимог певного періоду функціонування країни. Майнові податки в системі оподаткування здатні забезпечити справедливий розподіл податкового навантаження між платниками податків, вмотивувати як фізичних так і юридичних осіб до раціонального та ефективного використання власного майна.

Аналіз особливостей майнового оподаткування як зарубіжного так і вітчизняного досвіду свідчить, що можливості цих податків щодо наповнення бюджету та регулювання соціально-економічних процесів у суспільстві досить вагомі.

Дослідження окремих аспектів, пов'язаних з майновим оподаткуванням, його впливом на фінансовий стан суб'єктів підприємницької діяльності та виконання запланованих податкових надходжень у дохідну частину бюджету, знайшло відображення у наукових розробках вітчизняних вчених, таких як: Ф. О. Ярошенко, П. В. Мельник, В. Л. Андрущенко, Н. С. Прокопенко та багатьох інших.

Однак наявність дискусійних питань потребує подальших досліджень, зокрема, поглиблення теоретичних і методичних розробок майнового оподаткування, оцінювання діючої системи майнового оподаткування в Україні, зокрема фіскальної ефективності земельного податку, також удосконалення напрямів майнового оподаткування, що зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

*Мета і завдання дослідження.* Метою випускної роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад і розробка практичних рекомендацій з удосконалення напрямів оподаткування майна.

Досягнення даної мети супроводжувалось виконанням таких поставлених завдань:

- простежити ретроспективу становлення та розвитку майнового

оподаткування;

- розкрити економічну сутність оподаткування майна;
- охарактеризувати нормативно-правове забезпечення оподаткування майна в Україні;
- визначити роль майнових податків у виконанні доходів місцевих бюджетів;
- проаналізувати фіскальну ефективність земельного податку;
- здійснити обґрунтування адаптації зарубіжного досвіду у сфері майнового оподаткування до вітчизняної системи оподаткування;
- розглянути шляхи підвищення ефективності оподаткування майна.

*Об'єктом* дослідження виступає процес оподаткування майна в Україні.

*Предметом* дослідження є сукупність фінансово-економічних відносин, що виникають в процесі становлення та функціонування механізму майнового оподаткування в Україні.

*Методи дослідження.* Теоретичною та методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення економічної науки, роботи провідних вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем адміністрування та ефективного оподаткування майна, законодавчі й нормативні акти України з питань майнового оподаткування.

У процесі дослідження застосовувалися загальноприйняті методи системного і комплексного дослідження: метод аналізу і синтезу (для деталізації системи майнового оподаткування шляхом розчленування її на складові частини); метод порівняння (для зіставлення фактичних даних звітних та попередніх років); метод середніх та відносних величин (для вивчення рівня впливу заходів оподаткування майна на результати виконання запланованих показників надходження податків до бюджету); графічний метод (для наочного відображення результатів дослідження); методи факторного аналізу (при виявленні й вимірюванні впливу факторів на результативність оподаткування майна); метод логічного узагальнення (при

обґрунтуванні моделі фіскальної ефективності справляння податків на майно). Економіко-статистичні прийоми та обробка даних виконувались із застосуванням комп'ютерних технологій.

*Інформаційною базою* дослідження слугували зведені статистичні дані Державної служби статистики України, статистичні дані про результати діяльності Державної фіскальної служби України, звіти Міністерства фінансів України про виконання зведеного бюджету, законодавчі і нормативні акти України з питань оподаткування; наукові розвідки вітчизняних та зарубіжних вчених з відповідної тематики, а також результати власних досліджень і розрахунків.

*Структура випускної роботи.* Випускна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаної літератури та додатків.

## ВИСНОВКИ

Проведене у випускній роботі дослідження майнового оподаткування в Україні дозволило зробити науково-теоретичні висновки та запропонувати шляхи підвищення ефективності у даній сфері на основі досягнутих завдань.

Дослідивши теоретичне підґрунтя становлення та розвитку майнового оподаткування та економічну сутність оподаткування майна визначено, що ступінь розвитку та ефективності справляння майнових податків, як у всьому світі, так і в Україні обумовлюється сутністю та взаємозв'язком свободи підприємництва та вибору, ринковою системою цін, регулюючою роллю держави у даному питанні та особистим мотивуванням поведінки.

Задля подальшого розвитку та досягненню поставленої мети, а саме удосконалення напрямів оподаткування майна в Україні, передбачається необхідність подальшого вивчення даного питання та поглиблення знань щодо зарубіжного досвіду справляння майнових податків, задля ефективного функціонування майнових податків та мобілізації коштів до бюджету України.

Розглянувши роль майнових податків у виконанні доходів місцевих бюджетів України визначено, що з настанням фінансової децентралізації в Україні в останні роки, за перспективний напрям береться саме посилення оподаткування майна, адже аналіз показав, що останні роки місцеві бюджети у розрізі майнових податків стають профіцитними та набувають стабільної тенденції до зростання. Також, оцінка фіскальної ефективності справляння земельного податку показала, що реформування земельних відносин має позитивні податкові наслідки для держави, оскільки значно розширює податкову базу операцій, які мають відношення до володіння, використання та продажу земельних ділянок. Таким чином, рівень податкових надходжень і податковий потенціал суттєво впливають на формування доходної бази місцевих бюджетів, що значно розширює можливості місцевого

самоврядування адміністративно-територіальних одиниць і веде до подальшої фінансовій децентралізації.

Розглянувши та проаналізувавши майнове оподаткування на прикладі місцевого бюджету, а саме міста Одеси, побачили, що останні роки спостерігаємо зміни оподаткування нерухомого та рухомого майна, що призводять до позитивної тенденції надходжень від майнових податків до бюджету міста. Але їх не можна назвати головним бюджетоутворюючим джерелом доходів, адже вони займають лише невелику питому вагу у надходженнях місцевого бюджету. Тому, потребується удосконалення та поглиблення знань по даному питанню, задля того, щоб місто могло забезпечувати населення стабільною економічною, соціальною та екологічною ситуацією.

Розглянувши та проаналізувавши досвід деяких країн у сфері майнового оподаткування дійшли висновку, що на теренах держави варто застосовувати комбіновану методику з урахуванням напрацювань ряду країн, а не методику конкретної держави.

Світовий досвід переконливо свідчить, що податки ресурсно-майнової групи є найпоширенішими у розвинених країнах і становлять вагомий фінансовий фундамент економічного розвитку у контексті бюджетної децентралізації. Тому Україна, на шляху ринкових перетворень повинна пильно слідкувати за досягненнями різних країн у розрізі оподаткування майна та реалізувати прогресивні методи та фіскальний досвід з урахуванням специфіки розвитку національної економіки, культурно-історичних особливостей та соціально-політичного становища.

Проведене дослідження дало змогу визначити напрями удосконалення оподаткування майна в Україні на основі переведення цих податків у розряд доходів, що розподіляються між бюджетами різних рівнів. Такий підхід вплине на підвищення рівня мобілізації даних податків та створить умови до зацікавленості місцевих органів влади у розробці заходів з виконання прогностичних показників надходження коштів від майнового оподаткування.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ярошенко Ф. О. Історія оподаткування : навчальний посібник / Ф. О. Ярошенко, П. В. Мельник, В. Л. Андрущенко, В. М. Мельник - Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2004. - 242 с.
2. Про систему оподаткування : Закон України від 25.06.1991
3. Еєберг К. Нариси фінансової науки /К. Еєберг // Ярославль, 1893, с.12.
4. Крупей Н.С. Податки і платежі: історичний аспект [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [www.nbu.gov.ua/portal/soc\\_gum/fkd/2012/1Zpart1Z15.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/fkd/2012/1Zpart1Z15.pdf)
5. Мудрак І. Д. Історія держави і права зарубіжних країн (конспект лекцій) / І. Д. Мудрак - Курс лекцій. - Ірпінь, 2001. - 172с.
6. Прокопенко Н.С. Філософсько-ідеологічні умови податкового регулювання економіки / Н. С. Прокопенко // Соціально-економічні та культурні оцінки і прогнози на рубежі двох тисячоліть: Тези доповідей у V Міжнар. наук.-теорет. конф. Відп. ред. З. В. Гуцайлюк. - Тернопіль, 2007. - С. 293-295.
7. пор. Прокопенко Н. С. Еволюція теорії оподаткування/ Н. С. Прокопенко // Галицький економічний вісник. - 2007. -- №2 (13). - С. 80-93.
8. Дєєва Н. М., Редіна Н. І., Дулік Т. О. та ін. Оподаткування в Україні: Навч. посіб. / За ред. Н. І. Редіної. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 544с.
9. Попадюк Н. Податок на нерухомість: реалії та перспективи [Електронний ресурс] / Н. Попадюк. – Режим доступу <http://www.justinian.com.ua>.
10. Кучерявенко Н. П. Основы налогового права. - Харьков: Вид-во "Константа", 1996. - 320с.
11. Карлін М. І. Фінанси зарубіжних країн / Карлін М. І. - К. : Кондор,



2013. - 375 с.
12. №1251-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1251-12>
  13. Податковий кодекс України від 28 червня 1996 р. №254к/96ВР (Із наступними змінами) // [www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)
  14. Податковий кодекс України Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
  15. Прокопенко Н.С. Податкові механізми регулювання економіки аграрного сектору : монографія / Н. С. Прокопенко ; Ін-т підготов. кадрів Держ. служби зайнятості України. - К. : ІПК ДСЗУ, 2011. - 546 с.
  16. Луцик А. І. Податок на нерухомість – тест на демократичність/ А.І. Луцик, В. І. Дмитрів// Інноваційна політика. – 2009. – №3. – С. 130–135
  17. Податкова система : навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. / [Лютий І.О., Демиденко Л. М., Романюк М. В. та ін. ]/ за ред. І. О. Лютого. – К.: Центр учбової літератури, 2009.– 465 с.
  18. Бобох Н. П. Аналіз впливу основних факторів на формування механізму оподаткування нерухомого майна в Україні / Н. П. Бобох // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/1536/1/taxation.pdf>
  19. Руденко Ю. М. Фінансові системи зарубіжних країн [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Ю. М. Руденко, В. В. Токар. — К. : КНЕУ, 2012. — 348 с.
  20. Офіційний сайт Державної казначейської служби України: [Електронний ресурс].- Режим доступу: [www.treasury.gov.ua](http://www.treasury.gov.ua)
  21. Современный экономический словарь [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.slovarnik.ru/html-economica/6/6ffektivnost5.html>.
  22. Горин В. Проблеми підвищення фіскальної ефективності

- земельного податку / В. Горин // Галицький економічний вісник. – 2013. – № 2(41). – С. 118–126.
23. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Constitution of Ukraine available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed 15 February 2015).
24. Решение горсовета “О бюджете города Одессы”. Режим доступа: <http://omr.gov.ua/ru/>
25. Сидорова И.М. Солидарный налог на состояние во Франции / И.М. Сидорова // Налоги и налогообложение. — 2009. — № 1. — С. 61—70.
26. Карлін М.І. Податок на нерухомість у країнах ОЕСР та в Україні: історія і сьогодення / М.І. Карлін // Наукові записки. Серія Економіка. — № 21. — 2013 — С. 163—167.
27. Диверсификация доходов местных бюджетов/[Лунина И.А., Кириленко О.П., Лучка А.В. и др.] ; под ред. д-ра. экон. наук И.А. Луниной НАН Украины ; Инт экон. и прогноз. — К., 2010. — 320 с.
28. Городжакина О.А. Практика применения налога на недвижимость / О.А. Городжакина, В.А. Городжакин, С.В. Шапошникова // Вестник Алтайского государственного аграрного университета. — 2014. — № 1 (111). — С. 156—160.
29. Мелько Ю. Податок на нерухомість в Україні: перспективи впровадження/ Ю. Мелько // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.cityinstitute.org/index.php?option=com\\_content&view=article&catid=&id=94%3A2010-07-28-13-53-18&Itemid=169](http://www.cityinstitute.org/index.php?option=com_content&view=article&catid=&id=94%3A2010-07-28-13-53-18&Itemid=169)
30. Зима О. Г. Удосконалення оподаткування нерухомого майна з урахуванням зарубіжного досвіду/ О. Г.Зима, І. С.Єршова// Бізнес інформ, 2012. –№6. – С. 160
31. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України / Світовий досвід оподаткування (досвід розвитку та модернізації податкових служб країн світу) // [Електронний ресурс]. – Режим

доступу:<http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-dosvidrosvitk/svitovui-dosvid/bulgaria/>

32. Оподаткування нерухомості у Болгарії / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://evro-perspektyva.com.ua/neruhomist-za-kordonom-vash-druhyjdim/bolhariya/opodatkuvannya-neruhomosti-u-bolhariji/>

33. Наумкина Т.В. Налогообложение имущества в зарубежных странах /Т. В. Наумкина // Политика, государство и право. – Апрель 2014. -№4 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://politika.snauka.ru/2014/04/1541> (дата обращения: 25.05.2014)

34. Аблязова Е. З. Світовий досвід оподаткування нерухомості// Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова, 2013. – Т.18. – Вип. 3/1.–С. 7–10

35. Прокопенко В. Ю. Оподаткування нерухомості – інструмент наповнення муніципальних бюджетів та регулювання місцевих ринків нерухомості/ В. Ю. Прокопенко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcl&j=7&id=39>

36. Долга Г. В. Проблеми майнового оподаткування в Україні/ Г. В. Долга // Формування ринкових відносин. - 2013. -- №1 (140) . - С. 89-90

37. Гузар Б. С. Проблеми майнового оподаткування в Україні / Б. С. Гузар // Економіка АПК. - 2011. - № 1. - С. 95-101

38. Оценка бизнеса / [под ред. А. Г. Грязновой, М. А. Федотовой]. - М.: Финансы и статистика, 1998. - 512 с.

39. Долга Г. В. Принципи оцінки нерухомого майна з метою його оподаткування / Г. В. Долга// Стратегії стійкого розвитку економіки: матеріали Всеукр. наук.- практ. інтернет-конф. - К.: Вид-во Європейського університету, 2012. - С. 4446